

SPĘDZANIE CZASU WOLNEGO NA TERENACH LEŚNYCH W OPINII MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

SPENDING FREE TIME IN FORESTED AREAS IN THE OPINION OF ACADEMIC YOUTH

Rozprawy Społeczne, Nr 2 (VIII), 2014

Dominik Dąbrowski, Łukasz Zbucki

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Dąbrowski D., Zbucki Ł., (2014) *Spędzanie czasu wolnego na terenach leśnych w opinii młodzieży akademickiej*. Rozprawy Społeczne, 2 (VIII), s. 62-68

Streszczenie: Sylwaturystyka – turystyka uprawiana na terenach leśnych – jest zjawiskiem złożonym i wielopłaszczyznowym, które związane jest z urozmaiconym życiem człowieka oraz zróżnicowaniem krajobrazowym. W 2013 roku w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, przeprowadzono na grupie 400 studentów badania dotyczące czasu wolnego realizowanego w środowisku leśnym. Badania prowadzono metodą sondażu diagnostycznego, wykorzystując technikę ankiety oraz narzędzie kwestionariuszowe. Celem pracy jest ocena korzyści wynikających ze spędzania czasu wolnego na terenach leśnych przez młodzież akademicką.

Z badań wynika, iż młodzież akademicka wskazuje potrzebę spędzania czasu wolnego również w środowisku leśnym, zwracając uwagę na walory i korzyści wynikające z realizowanych form. Badania wskazały zróżnicowanie pomiędzy czasem wolnym a takimi elementami jak płeć, miejsce zamieszkania, znaczenie roli lasu w życiu respondentów oraz z ilością czasu na rekreację w lesie.

Słowa kluczowe: czas wolny, rekreacja, środowisko leśne, młodzież

Summary: Selvatourism – tourism done in forested areas – is a complex and multi-plane phenomenon, which is related to varied human life and landscape. In 2013 at Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Poland, a study was conducted on a group of 400 students concerning their free time pursued in forested areas. The study was done with the diagnostic survey method using the questionnaire form. The aim of the paper is to assess the benefits of spending free time in forested areas by the academic youth.

From the study we can conclude that academic youth display the need to spend their free time also in forested areas, bearing in mind the values and benefits of this form of recreation. The study has pointed at the diversity between free time and such elements as sex, place of residence, the role of forest in the respondents' lives and the amount of time spent on recreation in forest.

Key words: free time, recreation, forest, youth

Wstęp

Las jest jednym z elementów składowych przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej z uwagi na szereg jego korzystnych właściwości wpływających na zdrowie i dobre samopoczucie fizyczne jak i psychiczne człowieka. Lasy posiadają również zdolność tłumienia hałasu oraz redukcji prędkości wiatru. Estetyczne walory lasów, to przede wszystkim bogactwo gatunkowe, różnorodność roślin, zmienność sezonowa, zróżnicowanie drzewostanów, a także występowanie na tych obszarach bagien, oczek wodny, łąk, torfowisk oraz polan. Miejsca atrakcyjne dźwiękowo pod względem odgłosów natury są preferowane jako miejsca wypoczynku, regeneracji fizycznych i psychicznych sił człowieka, przez co stają się obszarami intensywnej presji turystycznej (Bernat 2011).

Las jest atrakcyjnym miejscem do wypoczynku, wynika to z faktu, iż jest on ogólnie dostępny oraz nie wymaga uiszczenia zapłaty za przebywanie w nim, z wyjątkiem niektórych rezerwatów oraz parków narodowych.

Według Janeczko (2011) turystyka i rekreacja na terenach leśnych, biorąc pod uwagę konieczność ochrony środowiska, a także potrzebę realizacji przez las celów produkcyjnych, nie może rozwijać się w sposób dynamiczny, zaś jednym ze skutecznych sposobów uregulowania rozwoju turystyki i rekreacji na obszarach leśnych jest ich odpowiednie zagospodarowanie.

Badania opinii społecznej dotyczących preferowanych form rekreacji w lasach ukazują również ich ulubione miejsca wypoczynku, rodzaje lasów jakie i również pożądane sposoby zagospodarowania rekreacyjnego obszarów leśnych. Z badań wynika, iż większość ruchu turystycznego skoncentrowana jest nad jeziorami i rzekami. Penetracja lasu i wybór miejsca wypoczynku wewnątrz lasu uzależnione są od położenia lasu w stosunku do miejsca zamieszkania oraz preferowanego przez respondentów typu wypoczynku. Wybór miejsc wypoczynku determinuje możliwość realizacji różnych form rekreacji (Janeczko 2002).

Adres do korespondencji: Dominik Dąbrowski, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, e-mail: dque@o2.pl tel. (83) 344-99-02

Jednym z rodzajów aktywności turystycznej jest turystyka leśna określana mianem sylwaturystyki (Kozioł, Muszyński 2009). Spośród wielu definicji tego rodzaju turystyki zlokalizowanej na obszarach leśnych, na szczególną uwagę zasługują dwa podejścia. Jest to rodzaj podróżowania po obszarach zalesionych w celach krajoznawczych lub spędzanie wolnego czasu w lesie w formie czynnego wycieczki (Głowacki 2006). Natomiast Zbigniew Laurów (2006) twierdzi, że sylwaturystyka jest odmianą turystyki wiejskiej, która rozwija się na terenie gospodarstwa leśnego.

Sylwaturystyka niesie za sobą wiele atrakcji m.in. zalicza się szereg urozmaiconych usług wypoczynkowo-rekreacyjnych oraz powszechnie świadczoną wieloaspektową edukację społeczeństwa. Poprzez turystykę możemy wzmacniać i regenerować siły fizyczne i psychiczne, a także kształtować swoją osobowość (Kozioł, Muszyński 2009).

Zdrowotne właściwości ekosystemów leśnych wpływają na rozwój turystyki i rekreacji, a przede wszystkim na terenach, które powszechnie uznane są za tereny uzdrowiskowe.

Ponadto lasy uczestniczą w procesie oczyszczania powietrza z metali ciężkich i pyłów oraz tłumienia hałasu, przez co wpływają korzystnie na mikroklimat obszarów zurbanizowanych (Milewski 2012).

Las z całą pewnością pełni wiele funkcji, autorzy dopatrują się ponad sto funkcji, przy czym najczęściej wyróżnia się trzy funkcje gospodarczą ochronną oraz społeczną. Pojęcie funkcji rozumiane jest jako wszelkie korzyści z których ludzie mogą czerpać z lasu. Ranga funkcji zatem wynika z zapotrzebowania płynącego ze strony społeczeństwa (Mandziuk, Janeczko 2009).

Celem pracy jest ocena korzyści wynikających ze spędzania czasu wolnego na terenach leśnych przez młodzież akademicką z Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Podjęcie tego tematu związane było z dostrzeganym przez autorów zjawiskiem aktywności rekreacyjnej podejmowanej przez osoby w różnym wieku, często poza miastem w przyjaznym środowisku leśnym. W związku z tym, należy zastanowić się nad ewentualną potrzebą projektowania i odpowiedniego zagospodarowania miejsc wybieranych do spędzania wolnego czasu.

Materiał i metody

Badania empiryczne przeprowadzono w 2013 roku, zastosowano w nich metodę sondażu diagnostycznego, a materiał badawczy zebrano przy zastosowaniu kwestionariusza ankiety, który został przeprowadzony wśród 400 studentów z Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Wśród nich było 237 kobiet oraz 163 mężczyzn. Średnia wieku ogółu respondentów to 21,7 lat. Analiza wykazała, iż większość respondentów mieszkała w mieście (59%) z czego większą grupę stanowili mężczyźni (66,9%) niż kobiety (53,6%). Wieś jako miejsce zamieszkania wskazało 41% osób (przeważały tu kobiety 46,4% w stosunku mężczyzn 33,1%).

Materiał opracowano metodami statystycznymi zgodnie z obowiązującymi w tym względzie zasada-

mi, wykorzystując do tego celu pakiet *STATISTICA*. Analiza statystyczna w powyższej pracy prezentuje wyniki w oparciu o procentowy rozkład liczebności, natomiast współzależność pomiędzy zmiennymi badano testem niezależności Chi-kwadrat, zaś istotność różnic określono przy poziomie $p < 0,05$.

Wyniki badań

Analizując zebrany materiał dotyczący realizacji czasu wolnego stwierdzić należy, iż w przeważającej większości (66,9%) młodzież akademicka deklarowała potrzebę spędzania wolnego czasu na terenach leśnych z dala od środowiska, w którym żyją na co dzień (tabela 1).

Tabela 1. Odczuwanie potrzeby spędzania czasu wolnego w lesie w opinii respondentów

Potrzeba spędzania czasu wolnego w lesie	rozkład odpowiedzi	
	n	%
1. Tak	267	66,8
2. Nie	133	33,2

Źródło: opracowanie własne

Las oprócz funkcji przyrodniczej pełni ważne funkcje w życiu człowieka. Z badań wynika, iż respondenci wskazywali w 42,5% na przeciętną rolę lasu w ich życiu oraz w 35,5% na ważną rolę. Dla 8% młodzieży akademickiej, las nie odgrywa żadnego znaczenia (tabela 2).

Tabela 2. Rola lasu w życiu respondentów

Rola lasu	rozkład odpowiedzi	
	n	%
1. Bardzo ważna	56	14,0
2. Ważna	142	35,5
3. Przeciętna	170	42,5
4. Nie ma znaczenia	32	8,0

Źródło: opracowanie własne

Niewątpliwie czas wolny w środowisku leśnym może być spędzany przez cały rok, i każdy znajdzie dla siebie odpowiednią formę rekreacyjną w zależności od pory roku, a tym samym każda pora roku odkrywa przed człowiekiem odmienne walory, to dla respondentów lato było główną porą do spędzania czasu wolnego w lesie (58,3%). Okres zimowy deklaroowało jedynie 2,5% młodzieży (tabela 3). Być może związane jest to z niskim poziomem wiedzy dotyczącej możliwości realizacji rekreacji jak i samego przygotowania do aktywności fizycznej zimą. Innym powodem jest być może nieznanostwo miejsc przygotowanych – przetartych do uprawiania wędrówek, spacerów, joggingu itp. Zimowa aura jest specyficzna z różnych względów. Przestrzeń lasu pokryta śniegiem jest jak przestrzeń na białej kartce papieru, wyraźnie perspektywiczna – jakby otwarta dla oczu, a tym samym dająca rozpoznać życie ptaków i zwierząt przemierzających układkami – niby niewidocznych a jednak pozostawiających ślady na śniegu.

Tabela 3. Okresy najczęstsze spędzania czasu wolnego w lesie w opinii respondentów

Pory roku	rozkład odpowiedzi	
	n	%
1. Wiosna	91	22,7
2. Lato	233	58,3
3. Jesień	66	16,5
4. Zima	10	2,5

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Ilość czasu spędzanego w lesie (średnio w tygodniu)

Przedział czasu	rozkład odpowiedzi	
	n	%
1. do 2 godzin	239	59,7
2. 3-4 godziny	78	19,5
3. 5 i więcej godzin	83	20,8

Źródło: opracowanie własne

Przebywanie człowieka w środowisku leśnym, jak już wcześniej było zaznaczone, związane jest z korzyściami jakie możemy osiągnąć. Rozpatrując do-

Młodzież akademicka w przeważającej większości deklarowała przebywanie w lesie do dwóch godzin (59,7%), zaś co piąty respondent spędza średnio w tygodniu w tym środowisku nawet pięć i więcej czasu (tabela 4).

strzegane korzyści przez respondentów z uwzględnieniem ich płci (tabela 5), stwierdzono największe różnicowanie w korzyściach w większym nasileniu u kobiet związane z relaksem, elementami poznawczymi i edukacyjnymi oraz poprawą nastroju. Wśród mężczyzn przeważał: wysiłek fizyczny jak również poszukiwanie atrakcji. W obu przypadkach różnicowanie odpowiedzi było na poziomie istotnym statystycznie ($p < 0,05$).

Tabela 5. Korzyści ze spędzania czasu wolnego w lesie a płeć respondentów

Korzyści	płeć		Chi ²	p
	kobiety	mężczyźni		
1. regeneracja fizyczna i psychiczna (relaks)	62,9	49,1	7,503	0,006
2. poznawcze i edukacyjne	8,0	2,5	5,515	0,019
3. wymiar materialny (np. na grzyby)	31,6	27,6	0,749	0,386
4. wyciszenie	42,6	34,4	2,763	0,096
5. odpoczynek	41,8	33,7	2,629	0,105
6. poprawa nastroju	25,3	16,6	4,346	0,037
7. rozładowanie stresu	21,5	21,5	0,000	0,991
8. wysiłek fizyczny	10,1	21,5	9,887	0,002
9. poszukiwanie atrakcji	5,5	12,3	5,873	0,015
10. doskonalenie sztuki przetrwania (survival)	4,6	8,0	1,903	0,167
11. rozrywka	10,5	13,5	0,809	0,368
12. możliwość obcowania z ludźmi	8,0	12,3	1,985	0,159
13. brak korzyści	2,1	3,1	0,363	0,546

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy obszarów wiejskich (tabela 6), częściej wskazywali na korzyść związaną z regeneracją fizyczną i psychiczną oraz potrzebą wyciszenia, natomiast respondenci pochodzący z miast częściej

wśród korzyści wskazywali na rozrywkę i możliwość obcowania w tym środowisku z innymi ludźmi. Również w obu przypadkach różnice były istotne statystycznie ($p < 0,05$).

Tabela 6. Korzyści ze spędzania czasu wolnego w lesie a miejsce zamieszkania respondentów

Korzyści	miejsce zamieszkania		Chi ²	p
	miasto	wieś		
1. regeneracja fizyczna i psychiczna (relaks)	52,1	65,2	6,780	0,009
2. poznawcze i edukacyjne	7,3	3,7	2,428	0,129
3. wymiar materialny (np. na grzyby)	26,9	34,8	2,809	0,094
4. wyciszenie	33,3	47,6	8,189	0,004
5. odpoczynek	41,4	34,1	2,175	0,140
6. poprawa nastroju	18,4	26,2	3,502	0,061
7. rozładowanie stresu	22,2	20,1	0,253	0,615
8. wysiłek fizyczny	15,8	12,8	0,700	0,402
9. poszukiwanie atrakcji	9,4	6,7	0,921	0,337
10. doskonalenie sztuki przetrwania (survival)	5,6	6,7	0,226	0,635
11. rozrywka	14,5	7,3	4,907	0,027
12. możliwość obcowania z ludźmi	13,7	4,3	9,653	0,002
13. brak korzyści	3,8	0,6	4,123	0,042

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Korzyści ze spędzania czasu wolnego w lesie a miejsce zamieszkania respondentów

Korzyści	miejsce zamieszkania		Chi ²	p
	miasto	wieś		
1. regeneracja fizyczna i psychiczna (relaks)	52,1	65,2	6,780	0,009
2. poznawcze i edukacyjne	7,3	3,7	2,428	0,129
3. wymiar materialny (np. na grzyby)	26,9	34,8	2,809	0,094
4. wyciszenie	33,3	47,6	8,189	0,004
5. odpoczynek	41,4	34,1	2,175	0,140
6. poprawa nastroju	18,4	26,2	3,502	0,061
7. rozładowanie stresu	22,2	20,1	0,253	0,615
8. wysiłek fizyczny	15,8	12,8	0,700	0,402
9. poszukiwanie atrakcji	9,4	6,7	0,921	0,337
10. doskonalenie sztuki przetrwania (survival)	5,6	6,7	0,226	0,635
11. rozrywka	14,5	7,3	4,907	0,027
12. możliwość obcowania z ludźmi	13,7	4,3	9,653	0,002
13. brak korzyści	3,8	0,6	4,123	0,042

Źródło: opracowanie własne

Rozpatrując odczuwanie korzyści przez pryzmat roli lasu w życiu respondentów (tabela 7) stwierdzono, iż osoby dla których las pełnił w ich życiu bardzo ważną rolę wskazywały: korzyści związane z wysiłkiem fizycznym (27,1%) oraz korzyści poznawcze i edukacyjne (26,1%). Najważniejszą korzyścią dla osób, u których las w życiu pełnił ważną rolę była możliwość poprawy nastroju (49,4%) doskonalenie umiejętności przetrwania (survival) – 41,7% respondentów, jak również możliwości na rozładowanie stresu (40,7%) i wymiar materialny (39,2%). Osoby dla których las pełnił przeciętną rolę, wskazy-

wały: możliwość wyciszenia (49,7%), odpoczynek (46,8%) jak też relaks (45,8%). Respondenci dla których las w ich życiu nie ma znaczenia, najczęściej nie wskazywali żadnych korzyści (60%) oraz możliwość spotkań z ludźmi (12,8%).

Największe zróżnicowanie w odpowiedziach, z uwzględnieniem podziału na poziom roli lasu w życiu respondentów, stwierdzono w określeniu braku korzyści, potrzeby wysiłku fizycznego, poprawy nastroju i możliwości regeneracji fizycznej i psychicznej. Różnice te były istotne statystycznie ($p < 0,05$)

Tabela 7. Korzyści ze spędzania czasu wolnego w lesie a rola lasu w życiu respondentów

Korzyści	rola lasu w życiu respondentów				Chi ²	p
	bardzo ważna	ważna	przeciętna	nie ma znaczenia		
1. regeneracja fizyczna i psychiczna (relaks)	12,2	36,7	45,8	5,2	7,929	0,047
2. poznawcze i edukacyjne	26,1	30,4	34,8	8,7	3,079	0,379
3. wymiar materialny (np. na grzyby)	10,8	39,2	44,2	5,8	2,995	0,392
4. wyciszenie	12,1	31,2	49,7	7,0	5,459	0,141
5. odpoczynek	13,6	34,4	46,8	5,2	3,635	0,304
6. poprawa nastroju	10,3	49,4	32,2	8,1	9,918	0,019
7. rozładowanie stresu	15,1	40,7	39,5	4,7	2,694	0,441
8. wysiłek fizyczny	27,1	32,2	33,9	6,8	10,053	0,018
9. poszukiwanie atrakcji	15,2	33,3	42,4	9,1	0,135	0,987
10. doskonalenie sztuki przetrwania (survival)	20,8	41,7	25,0	12,5	3,611	0,307
11. rozrywka	12,8	29,8	44,7	12,8	2,119	0,548
12. możliwość obcowania z ludźmi	23,1	38,5	35,9	2,6	4,689	0,196
13. brak korzyści	10,0	0,0	40,0	60,0	39,759	0,000

Źródło: opracowanie własne

Osoby przebywające w lesie do dwóch godzin (tabela 8), najczęściej wskazywały możliwość wyciszenia (71,9%) i regeneracji fizycznej i psychicznej (65,1%) oraz poszukiwania atrakcji związanych zapewne z ciekawością (69,7%). Również w tej grupie wskazywano na niedostrzeżenie żadnych korzyści.

Respondenci deklarujący przebywanie w lesie do trzech do czterech godzin w tygodniu, wskazywa-

li korzyści związane z możliwością spotkań z ludźmi (25,6%), poprawą nastroju (25,3%), a także uczestniczenie w wysiłku fizycznym (23,7%). Grupa deklarująca przebywanie w lesie powyżej pięciu godzin w tygodniu wskazywała na korzyści związane z poszukiwaniem atrakcji (69,7%), rozrywką (40,4%) oraz możliwość obcowania z ludźmi (38,5%).

Największe zróżnicowanie w odpowiedziach z uwzględnieniem ilości czasu przeznaczanego na spędzanie w środowisku leśnym, stwierdzono w korzyściach związanych z wyciszeniem, rozryw-

ką, miejscem obcowania z ludźmi, jak również z relaksem, a także brakiem dostrzeganych korzyści. W podanych obszarach, różnice były istotne statystycznie ($p < 0,05$).

Tabela 8. Korzyści ze spędzania czasu wolnego w lesie a ilość czasu spędzanego w lesie

Korzyści	ilość czasu			Chi ²	p
	< 2h	3-4h	> 5h		
1. regeneracja fizyczna i psychiczna (relaks)	65,1	15,7	19,2	7,066	0,029
2. poznawcze i edukacyjne	60,9	17,4	21,7	0,072	0,964
3. wymiar materialny (np. na grzyby)	63,3	17,5	19,2	0,927	0,629
4. wyciszenie	71,9	16,6	11,5	18,346	0,000
5. odpoczynek	56,5	21,4	22,1	1,135	0,567
6. poprawa nastroju	57,5	25,3	17,2	2,665	0,264
7. rozładowanie stresu	60,5	19,8	19,8	0,064	0,968
8. wysiłek fizyczny	50,8	23,7	25,4	2,281	0,319
9. poszukiwanie atrakcji	69,7	9,1	69,7	2,598	0,273
10. doskonalenie sztuki przetrwania (survival)	66,7	12,5	20,8	0,846	0,655
11. rozrywka	38,3	21,3	40,4	14,124	0,001
12. możliwość obcowania z ludźmi	35,9	25,6	38,5	11,483	0,003
13. brak korzyści	100,0	0,0	0,0	6,909	0,032

Źródło: opracowanie własne

Bogactwo środowiska leśnego wpływa w różny sposób na człowieka. Analiza w oparciu o płeć respondentów (tabela 9), poza walorami krajobrazowymi na korzyść kobiet, jak również w braku do-

strzegania walorów u przeważającej mierze u mężczyzn, nie wykazywała zróżnicowania istotnego statystycznie ($p < 0,05$).

Tabela 9. Dostrzegane walory w środowisku leśnym a płeć respondentów

Walory	płeć		Chi ²	p
	kobiety	mężczyźni		
1. Dźwiękowe	24,5	22,1	0,306	0,580
2. Zapachowe	40,1	36,2	0,617	0,432
3. Krajobrazowe	46,4	35,6	4,651	0,031
4. Kolorystyczne	11,8	8,6	1,069	0,301
5. Flora	14,3	11,0	0,932	0,334
6. Fauna	7,2	8,6	0,271	0,607
7. Nie zwracam uwagi na żadne walory	7,2	23,9	22,514	0,000

Źródło: opracowanie własne

Miejsce zamieszkania respondentów (tabela 10), różnicuje dostrzeganie walorów lasu. Mieszkańcy obszarów wiejskich częściej dostrzegali elementy zapachowe lasu ($p < 0,05$). W mniejszym stopniu

zróżnicowanie to dotyczy walorów dźwiękowych i zapachowych. Zauważyć można również, iż mieszkańcy miast częściej nie zwracali uwagi na żadne walory (16,7%) niż mieszkańcy wsi (10,4%).

Tabela 10. Dostrzegane walory w środowisku leśnym a miejsce zamieszkania respondentów

Walory	miejsce zamieszkania		Chi ²	p
	miasto	wieś		
1. Dźwiękowe	20,9	26,8	1,867	0,172
2. Zapachowe	34,2	43,9	3,854	0,049
3. Krajobrazowe	41,4	42,7	0,059	0,807
4. Kolorystyczne	10,3	10,9	0,053	0,818
5. Flora	13,2	12,8	0,017	0,897
6. Fauna	8,1	7,3	0,086	0,769
7. Nie zwracam uwagi na żadne walory	16,7	10,4	3,166	0,075

Źródło: opracowanie własne

Młodzież przebywająca w lesie do dwóch godzin, zwracała uwagę na walory kolorystyczne i dźwiękowe oraz zapachowe i krajobrazowe (tabela 11). W pozostałych grupach wyraźnie zmniejszało się nasilenie odpowiedzi dotyczące wskazanych walorów. Osoby deklarujące przebywanie w lesie do trzech do czterech godzin w tygodniu, zwracały najczęściej uwagę na faunę i florę. Natomiast w grupie osób spędzających powyżej pięć godzin w ciągu ty-

godnia, wskazywano na florę i walory krajobrazowe. Również w tej grupie osoby najczęściej nie zwracały uwagi na żadne walory.

Największe zróżnicowanie odpowiedzi pomiędzy grupami dotyczyło walorów dźwiękowych oraz zapachowych, a także wśród osób nie zwracających uwagi na żadne walory – różnice były istotne statystycznie ($p < 0,05$).

Tabela 11. Dostrzegane walory w środowisku leśnym a ilość czasu spędzanego w lesie

Walory	ilość czasu			Chi ²	p
	< 2h	3-4h	> 5h		
1. Dźwiękowe	69,2	20,2	10,6	7,903	0,019
2. Zapachowe	64,9	21,4	13,6	7,711	0,021
3. Krajobrazowe	62,5	17,3	20,2	1,147	0,563
4. Kolorystyczne	73,8	16,7	9,5	4,596	0,100
5. Flora	48,1	30,8	21,2	5,260	0,072
6. Fauna	58,1	32,3	9,7	4,806	0,090
7. Nie zwracam uwagi na żadne walory	37,5	21,4	41,1	12,731	0,002

Źródło: opracowanie własne

Wnioski

W oparciu o przeprowadzone badania nad dostrzeganymi korzyściami z realizacji czasu wolnego na terenach leśnych młodzieży akademickiej z Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, sformułowano następujące wnioski:

- Młodzież akademicka w znacznej większości deklarowała potrzebę spędzania wolnego czasu na terenach leśnych z dala od środowiska, w którym żyją na co dzień. Wskazywali oni na przeciętną rolę lasu w ich życiu. Podstawowym okresem do realizacji wolnego czasu był dla respondentów okres letni. W przeważającej większości deklarowali przebywanie w lesie do dwóch godzin, zaś co piąty respondent spędzał średnio w tygodniu w tym środowisku nawet pięć i więcej godzin.
- Przebywanie człowieka w środowisku leśnym, związane jest z odpowiednimi korzyściami, jak wskazała młodzież akademicka, związanymi z regeneracją fizyczną i psychiczną, potrzebą wewnętrznego wyciszenia, odpoczynku, jak również był to wymiar materialny, związany z pozyskiwaniem np. grzybów, czy też innych dobrodziejstw lasu. Co piąty respondent wskazał na poprawę nastroju i możliwość rozładowania stresu. U kobiet przeważały korzyści związane z relaksem, elementami poznawczymi i edukacyjnymi oraz poprawą nastroju. Wśród mężczyzn przeważał: wysiłek fizyczny jak również poszukiwanie atrakcji.
- Mieszkańcy obszarów wiejskich częściej wskazywali na korzyść związaną z regeneracją fizyczną i psychiczną oraz potrzebą wyciszenia, natomiast respondenci pochodzący z miast wskazywali na rozrywkę i możliwości obcowania w tym środowisku z innymi ludźmi.

- Stwierdzono, iż osoby dla których las pełni w ich życiu bardzo ważną rolę wskazywały: korzyści związane z wysiłkiem fizycznym oraz korzyści poznawcze i edukacyjne. Najważniejszą korzyścią dla osób, u których las w życiu pełnił ważną rolę, była możliwość poprawy nastroju, doskonalenie umiejętności przetrwania, jak również możliwości na rozładowanie stresu i wymiar materialny.
- Osoby przebywające w lesie do dwóch godzin, wskazywały najczęściej możliwość wyciszenia i regenerację fizyczną i psychiczną oraz poszukiwanie atrakcji związanych z ciekawością. Respondenci deklarujący przebywanie w lesie do trzech do czterech godzin w tygodniu, wskazywali korzyści związane z możliwością spotkań z ludźmi, poprawą nastroju, a także uczestniczenie w wysiłku fizycznym. Grupa deklarująca przebywanie w lesie powyżej pięciu godzin w tygodniu wskazywała na korzyści związane z poszukiwaniem atrakcji, rozrywką oraz możliwość obcowania z ludźmi.
- Miejsce zamieszkania respondentów, różnicuje dostrzeganie walorów lasu. Mieszkańcy obszarów wiejskich częściej dostrzegają elementy zapachowe lasu. W mniejszym stopniu zróżnicowanie to dotyczy walorów dźwiękowych i zapachowych. Zauważyć można również, iż mieszkańcy miast częściej nie zwracają uwagi na żadne walory niż mieszkańcy wsi.
- Młodzież przebywająca w lesie do dwóch godzin zwraca uwagę na walory kolorystyczne i dźwiękowe oraz zapachowe i krajobrazowe. W grupie spędzającej powyżej pięć godzin w ciągu tygodnia, wskazywano na florę i walory krajobrazowe. Przeprowadzone badania potwierdziły przyjęte założenia dotyczące spędzania czasu wolnego na terenach leśnych przez młodzież akademicką, stały się równocześnie podstawą do szerszego poszukiwania

problemów badawczych w tym zakresie. Mamy głęboką nadzieję, iż poruszona przez nas problematyka przyczyni się do podejmowania przez szerszą grupę osób aktywności w środowisku leśnym.

Literatura:

1. Bernat S. (2011), *Atrakcyjność dźwiękowa polskich parków narodowych*. W: *Turystyka w lasach i na obszarach przyrodniczo cennych*, Studia i Materiały CEPL, R.13. Zeszyt 3 (28). s. 83-87, Rogów.
2. Głowacki, S. (2006), *Znaczenie gospodarcze i rekreacyjne dolnych warstw lasu*. *Leśne Prace badawcze*.
3. Janeczko E. (2002), *Środowiskowe i społeczne uwarunkowania rekreacyjnej funkcji lasów Mazowieckiego Parku Krajobrazowego*, praca doktorska SGGW, Warszawa.
4. Janeczko E. (2011), *Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne Lasów Państwowych w Polsce-stan obecny i perspektywy* W: *Turystyka i rekreacja na obszarach nieurbanizowanych –wybrane zagadnienia* (red.) Kiryjow J., Wyd. SGGW, Warszawa.
5. Kozioł L., Muszyński Z. (2009), *Atrakcyjność rewirów leśnych jako obszarów recepcji turystycznej*, *Zeszyty Naukowe MWSE*, nr. 2 (13) s. 318-326, Tarnów.
6. Laurów Z. (2006), *Niewykorzystanie walorów turystycznych polskich lasów* W: *Rola turystyki, rekreacji i zabawy w edukacji leśnej społeczeństwa*, Studia i Materiały CEPL, R. 8, zeszyt 8 (13), Rogów.
7. Mandziuk A., Janeczko K. (2009), *Turystyczne i Rekreacyjne funkcje lasu w aspekcie marketingowym* W: *Turystyka w Lasach i na obszarach przyrodniczo cennych*, Studia i Materiały CEPL, R. 11. z 4 (23) s. 65-70, Rogów.